

κόρη τὸ προτέρημά σας. Ἄλλὰ δὲν ἐκάματε καλὰ νὰ μοι τὸ κρύψετε, διότι θὰ μοι παρείχετε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ συνδιαλεγόμεθα εἰς τὴν ὠραίαν αὐτὴν γλῶσσαν, ἥτις τόσον μοι ἀρέσκει καὶ ἥτις μὲ ὑπενθυμίζει τὸν οἶκον τῆς καλῆς μου προστατρίας, ἐκτός δὲ τούτου θὰ σὰς ἐδάνειζα καὶ μερικά γαλλικὰ βιβλία, τὰ ὅποια ἔχω. Τώρα λοιπὸν ἀντὶ νὰ σὰς εἶμαι χρήσιμος ὡς διερμηνεὺς καταντῶ νὰ σὰς ἐρωτήσω ἐὰν δέχησθε εἰς τὴν ἐκδρομὴν σας ἀνωφελῆ σύντροφον.

— Τί λέγετε; ἀνέκραξαν ὁμοφώνως καὶ ὁ Μαρσέλ καὶ ὁ ἰατρὸς, οἵονοι διαμαρτυρούμενοι κατὰ τῶν τελευταίων λέξεων τῆς Καρίνας.

— Καλὰ λοιπὸν! ἔρχομαι..... Περιμείνατέ με, παρακαλῶ, ὀλίγον νὰ χαιρετίσω τὴν θεῖαν μου.

Καὶ ἐξῆλθε.

— Τί καλὴ κόρη, εἶπεν ὁ ἰατρὸς μετὰ σοργῆς.

— Πραγματικῶς πολὺ καλὴ, ὑπέλαβεν ἡσυχῶς ὁ Μαρσέλ. Ἄλλὰ σεῖς, ἰατρὲ, τί νομίζετε περὶ τῆς καταστάσεώς της;

— Τῇ ἀληθείᾳ δὲν δύναμαι νὰ σὰς δώσω θετικὴν ἀπάντησιν. Εἶνε μὲν ἀδυνάτου κράσεως καὶ συχνάκις ἐνοχλεῖται ὑπὸ βηχός, ἐνίοτε μάλιστα διακρίνω καὶ ἐρυθρὰς κηλίδας ἐπὶ τῶν παρειῶν της, μαρτύριον ὅτι ἔχει ἀσθενὲς τὸ σῆθος. Συνάμα ὅμως ἔχει τόσῃ γοργότητα πνεύματος καὶ τόσῃ ζωηρότητα εἰς τὰς κινήσεις της, ὥστε πείθομαι ὅτι ὑπάρχει πολλὴ ζωτικότης ἐν τῇ κόρῃ ταύτῃ. Ἐχει πρόθυμον τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ τὴν σάρκα ἀσθενῆ. Γνωρίζετε ἴσως ὅτι πάντα τὰ ἀνθρώπινα ὄντα ὑπόκεινται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον, κατὰ διαφοροὺς τοῦ βίου περιόδους, εἰς τὴν μυστηριώδη σύγκρουσιν τοῦ διπλοῦ των στοιχείου, εἰς τὸν μεταξύ ὕλης καὶ πνεύματος ἀγῶνα, εἰς τὴν νυκτερινὴν τοῦ ἀγγέλου πρὸς τὸν Ἰακώβ πάλην..... Εἰς τὴν νέαν ταύτην εἶνε μακρὸς καὶ ζωηρὸς ὁ ἀγὼν· ἀλλ' οὐδὲν θαυμαστὸν νὰ ὑπερνικήσῃ τὸ πνεῦμα ἕνεκα τῶν μυστικῶν δυνάμεων, ἃς ἐνέβαλεν ἐν αὐτῇ ἡ φύσις. Τὴν παρετήρησα πολλάκις καὶ μετὰ προσοχῆς ὁ πατήρ της μὲ συνεβουλεύθη περὶ τοῦ προκειμένου ταξειδίου καὶ ἀφ' οὗ ἐπὶ πολὺ ἐσκέφθην, δὲν ἀντέστην εἰς αὐτό. Εἶνε πολὺ πιθανὸν αἰ συγκινήσεις, ἃς θὰ ἐμποιήσωσιν εἰς αὐτὴν τὰ λαμπρὰ τῆς φύσεως θεάματα, νὰ ἐπιδράσωσιν ἐπ' αὐτῆς ἀποτελεσματικῶς· πιθανὸν ἐπίσης ἢ μακρὰ θαλασσοπολιᾶ, ὁ θαλάσσιος ἀήρ ὁ ὅσον ζωοποιητικὸς, ἢ ἀτμοσφαῖρα τῶν παγετῶδων ἐκείνων ἀκτῶν νὰ ἔχωσι σωτήρια ἀποτελέσματα. Τί νὰ σὰς εἶπω τέλος πάντων; Ὑπάρχουσι περιστάσεις, ὅχι σπάνια δυστυχῶς, καθ' ἃς ἀναγκαζόμεθα κλίνοντες τὴν κεφαλὴν ν' ἀναγνωρίζωμεν τὴν ἀδυναμίαν καὶ τὸ πεπερασμένον τῆς ἡμετέρας ἐπιστήμης, καθ' ἃς, ἀφ' οὗ ὡς ἄριστα ἐξετάσωμεν τὴν κατάστασιν τοῦ ἀσθενοῦς καὶ ἀναζητήσωμεν τὰ θεραπευτικὰ μέσα, τὰ ὅποια

ἢ ἐπιστήμη διαγράφει, ἀναγκαζόμεθα, λέγω, ἡμεῖς τὰ ταπεινὰ αὐτῆς ὄργανα, νὰ ἐπαναλαμβάνωμεν τὸ ἀξίωμα τοῦ διασῆμου σας χειρουργοῦ, τοῦ Ἀμβροσίου Παρέ. «Ἐγὼ σ' ἐνοσοκόμησα, ὁ Θεὸς σ' ἐθεράπευσε.»

— Εὐχαριστῶ! ἀπήντησε μετὰ ζέσεως ὁ Μαρσέλ· τὸ εἶχα ὡς βάρος εἰς τὴν συνείδησίν μου νὰ ἐνδώσω εἰς ἐπιθυμίαν, ἥτις μοι ἐφαίνετο λίαν ἀσυλλόγιστος ἢ μᾶλλον λίαν ἐπικίνδυνος. Σεῖς ἀναπαύετε τὴν συνείδησίν μου.

— Προσέχετε ὅμως, ἐπανελάβεν ὁ ἰατρὸς, ὅταν τὴν βλέπετε πολὺ ζωηρὰν, τότε ἀκριβῶς ἔχει ἀνάγκην προφυλάξεως. Ἡ βαθυτάτη ἀγάπη, ἣν ἔχει πρὸς τὸν πατέρα της καὶ ὁ φόβος μὴ τύχη καὶ τὸν ἐνοχλήσῃ, συνείθισαν αὐτὴν τότε μάλιστα νὰ βιάζῃ ἑαυτὴν ἵνα φαίνηται ζωηρότερα, ὅταν πάσχη. Οἱ δυστυχεῖς οἱ ἄνθρωποι ἔρχομεν καὶ τὴν ἀλαζονίαν μας. Συγκινεῖται πολὺ ἡ Καρίνα διὰ τὰ παθήματα τῶν ἄλλων, ἀλλὰ αὐτὴ δὲν θέλει νὰ φαίνηται πάσχουσα καὶ μεταχειρίζεται δόλους ἵνα μὴ θέτῃ εἰς δοκιμασίαν τὴν πατρικὴν στοργήν.

— Ἀχ! ἀνέκραξεν ὁ Μαρσέλ. Εὐτυχεῖς οἱ δυνάμενοι ἐπὶ μακρὸν χρόνον νὰ βλέπωσιν ἀκτινοβολοῦν περὶ αὐτοὺς τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς τὸ βλέμμα, τὸ ἀληθὲς τοῦτο τοῦ βίου μας ἄστρον!

Καὶ ταῦτα λέγων, ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν καὶ ἔχυσεν ἐν δάκρῳ ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τῶν γονέων του ὁ ὄρφανός! Ἐρχισεν ἔπειτα νὰ ἐξετάζῃ τὴν κατοικίαν τῆς Καρίνας.

Οὐδὲν ἄλλο εἶνε αἱ κατοικίαι μας, εἰμὴ, οὕτως εἶπειν, τὸ ἐνδυμα τοῦ ἐσωτερικοῦ μας βίου. Τὰς κτίζομεν καὶ τὰς κοσμοῦμεν συμφώνως πρὸς τὰς ἰδιαιτάτας ἡμῶν κλίσεις. Ἀκολουθοῦσι καὶ αὐταὶ τὰς ἰδικὰς μας συνηθείας καὶ ἔχουσι τὸν τύπον τοῦ ἰδικοῦ μας βίου. Καὶ καθὼς ὁ ὀρνιθολόγος παρατηρῶν μίαν φωλεὰν δύναται νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ εἶδους τοῦ πτηνοῦ, ὅπερ τὴν ἔπηξε, τοιοῦτοτρόπως δύναται τις, βλέπων τὴν ἐφῆμερον τοῦ ἀνθρώπου φωλεὰν, τὴν οἰκίαν, νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ ἐν αὐτῇ οἰκοῦντος. Σωρεῖται πλοῦτον καὶ χρυσίον καὶ ἐπιπλα πολυτελῆ καὶ ἐπιδεκτικὰ ὁ τραπεζίτης, περικυκλοῦται ὑπὸ βιβλιοθηκῶν ἢ εἰκόνων ἢ ἀγαλμάτων ὁ καλλιτέχνης καὶ ὁ λόγιος. Ὁ καλὸς οἰκοκύριος μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαθείας διατηρεῖ τὰ παλαιὰ του σκεῦη, ἀνάμνησιν παλαιῶν τῶν πατέρων του, οὐδέποτε δὲ λείπει τὸ ἐντὸς τοῦ κλωβίου καλλιτέλαδον πτηνὸν, ἵνα τέρπῃ τὰς ὥρας τῆς ἐργασίας της, ἀπὸ τοῦ παραθύρου τῆς ἐργατίδος.

Ἄλλὰ μετὰ τῶν ὄλων τούτων τῶν οἰκημάτων ὑπάρχει ἐν τῷ ὅποιον, εἰς ἀπάσας τῆς κοινωνικῆς κλίμακος τὰς βαθμίδας, ἔχει ἰδιαιτάτον τι θέλγητρον· τῆς κόρης τὸ δωμάτιον. Δὲν δύναται τις ἄνευ μυστηριώδους εὐλαθείας νὰ εἰσέλθῃ πρῶτην φορὰν εἰς αὐτό. Ἔστω τὸ δωμάτιον

διοπτρα, ἀποτελεῖ πρόσφορον ἀντίθεσιν πρὸς τὴν φανταστικὴν πολεμικὴν εἰκόνα τοῦ γέροντος Θεοδώρου Κολοκοτρώνη. "Οπου καὶ ἂν τραπῆ ὁ βασιλεὺς, ἐνθουσιῶδες πλῆθος βρίθει πανταχοῦ, καλύπτον τὰς κορυφὰς τῶν βράχων καὶ τὰς οἰκίας, καὶ προσαγορεῦον αὐτὸν ὡς τὸν Μεσσίαν τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος. Χαρακτηριστικωτάτη ποικιλία ἐμφαίνεται πανταχοῦ κατὰ τε τὸν ἱματισμὸν καὶ τὰς φυσιογνωμίας. Ἐπὶ πολλῶν ὅμως μορφῶν φαίνεται ἐντετυπωμένη ἡ σφραγὶς τῶν στερήσεων, τῆς νόσου καὶ πάσης δυνατῆς φυσικῆς καὶ ἠθικῆς θλίψεως. Ὁραία τις γυνή, ὑψηλὴ καὶ ῥαδινη τὸ σῶμα, ἀλλὰ παραμεμορφωμένη ὑπὸ τῆς πενίας καὶ τῆς ταλαιπωρίας, περικεκαλυμμένη δὲ ὡς ἀρχαῖον θεᾶς ἄγαλμα διὰ ῥακῶν λαμπρᾶς ἄλλοτὲ ποτε καὶ μεγαλοπρεποῦς ἐνδυμασίας, δακτυλοδεικτεῖ πρὸς τὸν μικρὸν ἐνεαετῆ τῆς υἱὸν τὸν μονάρχην, καὶ φαίνεται λέγουσα αὐτῷ: «Ἴδου ὁ σωτὴρ μας!»

Μετὰ πολλῆς ἀληθῶς λεπτότητος καὶ τελειότητος ἀπέδωκεν ὁ καλλιτέχνης τὸ θέαμα τῆς 6 Φεβρουαρίου 1833, χαρακτηριστικώτατον τῆς ἐπὶ τὸ μέλλον ἐνθέρμου πεποιθήσεως τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Παρέστησεν ὅμως ἄλλο τι ἡ ἰδανικὴν ἐλπίδος εἰκόνα; Προσέσχεν ἄρα γε τὸν νοῦν ὁ νεαρὸς ἡγεμῶν, ὃν περιέβαλλε πᾶσα ἐκείνη ἡ χρυσῆ νεφέλη τοῦ πρώτου ἐθνικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, εἰς τοὺς κοίλους καὶ πλήρεις πόθου ὀφθαλμοὺς, οἵτινες ἠτένιζον ἐπ' αὐτόν; ἀνελογίσθη τὰ δεινὰ, τὰς εὐχὰς καὶ τὰς ἀξιώσεις ἔθνους τοσοῦτον κλυδωνισθέντος;

Ὁ Μαρίνος Βρετὸς διηγείται, ὅτι μικρὸν πρὸ τῆς ὀκτωβριανῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1862 ἀπῆντισε τυχαίως ἐν Παρισίοις γέροντα στρατιώτην παρευρεθέντα ἐντῆ εἰς Πελοπόννησον ἐκστρατεία, καὶ τυχόντα τὴν 6 Φεβρουαρίου ἐγγύτατα τοῦ βασιλέως κατὰ τὴν ἀπόβασιν αὐτοῦ.

Οὗτος διηγήθη αὐτῷ τὰ ἐξῆς:

«Καθ' ἣν ριγμὴν ὁ βασιλεὺς Ὁθων ἀπέβαινε εἰς Ναυπλίαν, ὁ ἡμέτερος λόχος ἐσχημάτισε περίφραγμα ἐν τῇ παραλίᾳ, καὶ ἐγὼ ἔτυχον ἰστάμενος πλησιέστατα πρὸς τὸ μέρος, ὅπου ὁ βασιλεὺς ἀπέβη. Ἐν ᾧ δὲ ἔθηκε τὸν πόδα ἐπὶ τῆς γῆς, ὠλισθήσε... καὶ ἐγὼ ἔσπευσα εἰς ὑποστήριξιν αὐτοῦ ἄλλ' ἐν τῇ σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ, μεθ' ἧς ἔσπευσα εἰς ὑποστήριξιν τοῦ βασιλέως, κατέπεσε τὸ τουφέκιόν μου, καὶ τὸ κοντάκιον αὐτοῦ συνετρίβη εἰς δύο. Οἶμοι! ἐπλήρωσα τὴν ζημίαν ἐκ τοῦ μισθοῦ μου ἡ δὲ ἑλληνικὴ Αὐτοῦ Μεγαλειότης οὐδὲν ἐσκέφατο περὶ τοῦ πτωχοῦ στρατιώτου, ὃς ἐπέσχεν αὐτὸν τοῦ νὰ καταπέσῃ ἐκτάδην ἐπὶ τῆς γῆς.»

"Οτε μετὰ τινὰ ἔτη ἐνεκαινίσθησαν τὰ ἐν Ἀθήναις ἀνάκτορα διὰ τοῦ πρώτου χοροῦ, ὠλίσθησε καὶ πάλιν ὁ βασιλεὺς καὶ κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ ἐτέρου τῶν γονάτων.

Τὰ μικρὰ ταῦτα γεγονότα ἐθεώρησεν ἡ δεισιδαιμονία ὡς κακοὺς οἰωνοὺς.

Τὸ καθ' ἡμᾶς θεωροῦμεν αὐτὰ ὡς συμπτώματα ἀπλῶς ἀώρου νεότητος, καὶ καθορώμεν ἐν αὐτοῖς τὴν ἀστάθειαν ἐκείνην, ἣτις ἐν μικροῖς τε καὶ μεγάλοις ἔμελλε ν' ἀποβῆ τοσοῦτον ὀλεθρία εἰς τὸν ἡγεμόνα ἐκείνον.

Αἱ πρῶται εὐθὺς λέξεις, ὃς ἀπέτεινε οὗτος ἐπὶ ἑλληνικοῦ ἐδάφους πρὸς τοὺς νέους τοῦ ὑπηκόους, κατήλεγχον μεγίστην παιδικὴν ταραχὴν καὶ ἀτελῆ παρασκευὴν πρὸς τὴν νέαν αὐτοῦ ἀποστολὴν. "Οτε ἡ προσωρινὴ κυβέρνησις καὶ οἱ γραμματεῖς τῆς ἐπικρατείας προσηγόρευσαν αὐτὸν ἐπισήμως ἑλληνιστὴ καὶ ἀπέθηκαν ἐν χερσίν αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν των, νῦ χαρίστησεν ὁ Ὁθων γερμανιστὴ, καὶ ἀπῆντησεν, ὅτι «μεγίστην προσήνεγκε θυσίαν, χωρισθεὶς τῆς πατρίδος καὶ τῶν γονέων, καὶ παραιτηθεὶς ὠρισμένου βιωτικοῦ σχεδίου.» Εἶτα δὲ προήλασεν ἔφιππος, καὶ πᾶσα ἡ ποικιλία καὶ πολύχρους συνοδεία, προχώρησε πρὸς τὴν πόλιν τοῦ Ναυπλίου διὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ Ἄργους, προηγουμένου λόχου βαυαρῶν ἀκροβολιστῶν, ἐπομένου τοῦ γραφικοῦ ὀμίλου τῶν ναυπλιέων μετὰ σημαῖων, δαφνῶν καὶ κλάδων ἐλαίας, τῶν ἐξοχωτέρων προκρίτων καὶ ὀπλαρχηγῶν, τῶν μελῶν τῆς νέας κυβερνήσεως, τῶν αὐλικῶν, τῶν ὑπασπιστῶν καὶ τέλος τοῦ βασιλέως, τῆς ἀντιβασίλειας καὶ τοῦ βαυαρικοῦ ἐπιτελείου. Παρὰ τὴν πύλιν τῆς πόλεως ἀνέμενον οἱ δημογέροντες καὶ ὁ φρούραρχος, ὅσιν παρέδωκεν εἰς τὸν βασιλέα τὰς κλείς τῆς πόλεως. Τὰ βαυαρικὰ στρατεύματα καὶ οἱ Ἕλληνες τακτικοὶ ἀνεπτύχθησαν κλιμακῆδόν μετὰ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ὅπου ἀνέμενον ὁ κληρὸς ἀναβεβλημένος τὰ ἑορτάσιμα αὐτοῦ ἄμφια. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος Κορινθίας, μετὰ πολλοῦ πάθους προσφωνήσας τὸν νεαρὸν ἡγεμόνα, προσηγόρευσε τὸν περιβλεπτον βλαστὸν τοῦ Μᾶξ Ἐμμανουήλ, ἥρωος τοῦ Μοχάτς καὶ τοῦ Βελιγραδίου καὶ ἐλευθερωτοῦ τῆς Βιέννης, ὡς τὸν ἰδρυτὴν τῆς ἀβραγαῦς ἐκκλησίας καὶ τὸν μέλλοντα νὰ ἐγκαινίσῃ νέον ἀσφαλῆ καὶ λαμπρὸν βίον εἰς τε τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ κράτος. Προσήνεγκε δὲ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὸν βασιλέα, ὅστις ὑποσχθεὶς εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν τὴν σοβαρὰν καὶ κραταιὰν προστασίαν του, ἔψαυσεν αὐτὸ διὰ τῆς χειρὸς καὶ τὸ ἠσπᾶσθη. Ἐν τῷ ναῷ εἶχεν ἐγεροτῆ θρόνος, ὅπου, τελεσθείσης τῆς δοξολογίας καὶ ἐκφωνηθέντος τοῦ προσήκοτος λόγου, ἐδέξατο ὁ βασιλεὺς τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως τῶν νέων μελῶν τῆς κυβερνήσεως, τῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐπισήμων τῆς χώρας προσώπων.

Βασιλικὴ προκήρυξις, αὐθημερὸν ἐκδοθεῖσα, ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς Ἕλληνας, ὅτι ὁ νέος ἡγεμῶν, «προσκεκλημένος ἀπὸ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν ἐνδόξων καὶ μεγαλοψύχων μεσιτῶν καὶ ἀπὸ τὴν ἰδίαν ἐλευθερὰν ἐκλογὴν» τῶν ἑλλήνων, ἔμελλε «νὰ προστατεύῃ εὐσυνειδύτως τὴν θρησκείαν αὐτῶν, νὰ διατηρῇ πιστῶς τοὺς νόμους, νὰ διανέμῃ